

Metoderapport:

OLJEAKSJENE

Petroleumstilsynet og Oljedirektoratet skal kontrollere og regulere oljebransjen. Likevel eide de ansatte aksjer for millioner i oljeselskaper.

Innsendt av:

Ola Myrset

Erlend Frafjord

Glenn Stangeland

Innsendere:

Ola Myrset (Sysla), Erlend Frafjord (Sysla) og Glenn Stangeland (Offshore.no)

Publisert:

12.3.2015 og utover året. Foreløpig siste sak publisert 8.1.2016.

Redaksjoner:

Sysla og Offshore.no. Begge eies av Stavanger Aftenblad og Bergens Tidende (50 prosent hver) gjennom datterselskapet Betavest.

Kontaktperson:

Sysla v/Ola Myrset

Stavanger Aftenblad

Nykirkebakken 2

Postboks 229

4001 Stavanger

Tlf: 992 66 723

Innhold

1. Hvordan kom arbeidet i gang?	4
1.1. Forvaltningsorganer	4
1.2 Oljeselskaper	5
1.3 Petoro.....	6
2. Metode.....	7
2.1. Finn de ansatte.....	7
2.2. Aksjeeierbøkene.....	7
2.3 Funnene samles og kvalitetssikres.....	8
2.4 Ansattes tilknytning til oljeselskapene.....	9
2.5 Telefonrunden.....	10
2.6 Offentlig postjournal	10
2.7 Lærdom og overføring	10
3. Organisering av arbeidet.....	12
4. Presentasjon og publisering.....	13
4.1 Digitalt og papir.....	13
4.2 Sosiale medier	13
5. Reaksjoner og kildevalg.....	14
6. Konsekvenser	15
5.1 Ptil	15
5.2 OD	15
5.3 Alle statsansatte.....	16
7. Liste over publiserte saker	17

1. Hvordan kom arbeidet i gang?

De offentlige organene som utfører myndighetskontroll med oljeselskapene, rekrutterer mange ansatte fra selskaper i bransjen. Spesielt gjelder det Statoil, som er den dominerende aktøren på norsk sokkel.

I oljebransjen er det ikke uvanlig at ansatte som en del av sin kompensasjonsordning får kjøpe aksjer til gunstig kurs i egen bedrift. Mange ansatte i oljeselskaper eier derfor oljeaksjer.

Vi hadde en hypotese om at slike ansatte som skiftet arbeidssted til offentlig forvaltning, ikke alltid kvittet seg med aksjene ved overgangen til sin nye jobb. Dermed kunne det være slik at personer med ansvar for å kontrollere oljeselskapene, hadde eierinteresser i de samme selskapene. Det kunne også gjelde medarbeidere i forvaltningen uten bakgrunn fra børsnoterte oljeselskaper.

Dette ønsket vi å få svar på.

1.1. Forvaltningsorganer

Vi identifiserte derfor fire offentlige forvaltningsorganer, som på ulike vis kontrollerer oljeselskapene:

- Olje- og energidepartementet (olje- og gassavdelingen)
- Oljedirektoratet (OD)
- Petroleumstilsynet (Ptil)
- Miljødirektoratets petroleumsseksjon

Det viste seg etter hvert at Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet ble de sentrale organene. Dette komme vi tilbake til i metodedelen, men går i det følgende kort gjennom disse organenes rolle i norsk oljenæring.

1.1.1. ODs rolle

Oljedirektoratet har en sentral rolle i forvaltningen av verdiene på norsk sokkel. I et dokument fra desember 2015, der advokatfirmaet Schjødt vurderer pensjonsordninger og habilitet i OD, beskriver direktoratet selv sin rolle med blant andre disse punktene:

- «OD har en sentral rolle som rådgiver til Olje- og energidepartementet (OED). Vårt inntrykk er at ODs faglige råd og anbefalinger er sentrale i OEDs vedtak og avgjørelser for øvrig.»
- «OD forvalter svært viktige samfunnsmessige ressurser av stor økonomisk betydning både for samfunnet som sådan, men også for de aktørene (partene) det gjelder.»
- «ODs avgjørelser er basert på svært komplekse og sammensatte faktiske forhold og det vil i våre avgjørelser være rom for faglig skjønn.»
- «OD har en sentral rolle ved tildeling av utvinningstillatelser.»

- «OD evaluerer søknader om tildeling i nummererte runder og TFO (tildeling av utvinningstillatelser, red anm.), og vurderer blant annet hvilke selskap som sitter med den beste undergrunnskunnskapen og den beste strategien for å utforske de aktuelle områdene.»

1.1.2. Ptils rolle

I tildelingsbrevet fra Arbeids- og sosialdepartementet til Ptil beskriver tilsynets rolle blant annet slik:

«Petroleumstilsynet skal legge premisser for og følge opp at aktørene i petroleumsvirksomheten holder et høyt nivå med hensyn til helse, miljø og sikkerhet.»

Ptil har tilsynsansvar for virksomheten på den norske kontinentalsokkelen og for en rekke petroleumsanlegg på land. På sine hjemmesider skriver Ptil:

«Vi har myndighetsansvaret for teknisk og operasjonell sikkerheit, beredskap og arbeidsmiljø gjennom alle fasar av verksemda. Det vil seie at tilsynet vårt startar ved planlegginga av eit utbyggingsprosjekt, og fortsett gjennom prosjekteringsfasen, bygging, driftsfasen og eventuell seinare fjerning.

Vi er tildelegert myndigheit til å fastsette utdjupande forskrifter for sikkerheit og arbeidsmiljø i verksemda, og til å fatte enkeltvedtak i form av samtykker, pålegg, tvangsmulkt, stansing av verksemda, forbod, unntak, mv.»

1.2 Oljeselskaper

Problemstillingen ble etter hvert avgrenset til å undersøke hvorvidt ansatte i disse organene hadde aksjer i de fem oljeselskapene som per mars 2015 var notert på Oslo Børs:

- Statoil
- Det norske
- Noreco
- North Energy
- Rocksource

Vi valgte å konsentrere oss om disse fordi det er oljeselskapene, og ikke for eksempel serviceselskapene, som har direkte eierskap i feltene på sokkelen og som kan være operatør på disse. Vi kunne ha utvidet prosjektet til også å omfatte utenlandske oljeselskaper som er operatører og rettighetshavere på norsk sokkel (eksempelvis ConocoPhillips, Shell og ExxonMobil), men med hensyn til den tiden vi kunne sette av, valgte vi å avgrense prosjektet til å gjelde norske selskaper. Dersom vi fikk treff på våre hypoteser knyttet til norske selskaper, ville det etter vår vurdering på en god nok måte kunne dokumentere en ukultur i oljeforvaltningen. Vi anså det også som mindre sannsynlig at medarbeidere i forvaltningen hadde eierandeler i utenlandske selskaper.

1.2.1. Operatørens rolle

Operatørene har det overordnede ansvaret for sikkerheten og aktiviteten på feltene, slik det her beskrives på Ptils hjemmeside:

«Operatøren er den som på vegne av rettighetshaverne står for den daglige ledelsen av virksomheten i en tillatelse. Operatøren har et overordnet ansvar for at virksomheten foregår på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende regelverk.»

I den såkalte rammeforskriften heter det at:

«Operatøren skal påse at alle som utfører arbeid for seg, enten personlig, ved ansatte, ved entreprenører eller underentreprenører, etterlever krav som er gitt i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.»

1.3 Petoro

Senere ble problemstillingen utvidet da vi etter innspill fra publikum sjekket om ledergruppen i Petoro, statens eget oljeselskap, hadde aksjer i de børsnoterte oljeselskapene. Vi visste at mange i Petoro-ledelsen hadde fortid i Statoil.

Petoros hovedoppgave er å bidra til å maksimere inntektene fra statens direkteide olje og gass. Selskapet har også ansvar for å overvåke Statoils salg av olje og gass fra feltene staten er medeier i. På bakgrunn av selskapets rolle mente vi det ville være interessant å avdekke hvorvidt det også her fantes sentrale personer med eierskap i Statoil.

Undersøkelsen viste at fire av åtte Petoro-direktører eide Statoil-aksjer.

2. Metode

2.1. Finn de ansatte

Den første problemstillingen vi sto overfor, var å finne navnene på de ansatte i forvaltningsorganene vi hadde bestemt oss for å sjekke. Alle organene hadde offentlige ansattlister på sine hjemmesider, og det bød dermed ikke på store problemer å finne navnene. Totalt sto vi igjen med 470 navn etter å ha gått gjennom ansattlistene.

2.2. Aksjeeierbøkene

Vi sto deretter overfor den mest tidkrevende delen av arbeidet. Vi måtte finne ut hvem som eide aksjer i oljeselskapene og deretter koble disse navnene mot de ansatte i forvaltningsorganene.

Aksjelovens paragraf 4-6 gir en generell innsynsrett i aksjebøkene («aksjeeierboken skal være tilgjengelig for enhver»). I en forskrift fra 1976 er dette regulert nærmere. Her vises det til at aksjeboken skal være tilgjengelig på selskapets kontor eller forretningssted i kontortiden.

Også verdipapirregisterloven regulerer slikt innsyn. I paragraf 8-2 står det blant annet at (pkt. 4): «Enhver har rett til å få opplysninger som er registrert om et finansielt instrument, med mindre noe annet følger av lov eller forskrift» og (pkt.5): «Dersom noen med hjemmel i lov har krav på opplysninger og opplysningene finnes i et verdipapirregister, har vedkommende rett til å få disse opplysningene fra verdipapirregisteret.»

Da vi tok kontakt med selskapene, var det tydelig at forespørsler om innsyn i aksjebøkene var noe de sjelden eller aldri fikk. De hadde ingen fast praksis for hvordan slik tilgang kunne gjennomføres. Selskapene responderte ulikt på våre forespørsler.

2.2.1 De fire «små»

Etter kort epostutveksling, der vi blant annet argumenterte med bakgrunn i aksjelovens nevnte paragrafer og forskrifter, fikk vi tilsendt elektroniske lister i Excel-format fra de tre minste av selskapene vi ønsket å undersøke – Noreco, North Energy og Rocksource.

Fra Det norske kontofører DNB fikk vi først beskjed om at aksjebøkene kun ble utlevert i HTML-format mot betaling. Vi argumenterte deretter med at de andre selskapene hadde sendt oss sine lister i elektronisk format, og fikk da beskjed om at det var opp til selskapene selv om de ville sende oversikten elektronisk. Vi viste overfor Det norske til dette og aksjeloven, og fikk til slutt oversendt aksjeboken i en Excel-fil.

For disse selskapene kunne vi dermed bruke søkefunksjonen i Excel og skrive inn ett og ett av de 470 navnene på ansatte i forvaltningsorganene.

2.2.2 Statoil

Når det gjaldt Statoil, med 93.145 navn i aksjeboken, ble prosessen betraktelig mer kronglete. Selskapet nektet å sende aksjeboken elektronisk i søkbart format:

«Vedrørende dine spørsmål, så innebærer vår nåværende prosedyre at vi ikke distribuerer aksjonærlisten elektronisk. Vi får få henvendelser om tilgang til hele aksjeboken – og de henvendelsene vi har mottatt om tilgang til deler eller hele, har vært håndtert av DNB Verdipapirservice. Dersom det viser seg at det er økende interesse for slik informasjon, vil vi gjøre en fornyet vurdering om det er hensiktsmessig å gjøre endringer i vår prosedyre,» skrev Statoil i en epost.

Selskapet henviste først til DNB, som er kontofører for Statoil-aksjene. I første kontakt med banken fikk vi beskjed om følgende:

«Statoil gir kun ut de 20 største aksjonærene eller hele aksjeboken på papir. Det vil medføre store kostnader for dere dersom vi skal printe denne og sende den,» skrev en representant for DNBs verdipapirservice i en epost.

På oppfølgende spørsmål fikk vi beskjed om at Statoils aksjebok kun var tilgjengelig på papir, det var ikke mulig å få tilgang til en elektronisk versjon. Kostnaden ved å få listen tilsendt i papirformat ble beregnet til om lag 75.000 kroner. Det ville også være mulig å få tilgang til papirversjonen ved DNBs kontor i Oslo.

Vi argumenterte imidlertid med at vi hadde krav på å få se aksjeboken ved selskapets kontor. Løsningen ble til slutt at vi skulle få tilgang til listene ved å møte opp på Statoils hovedkontor på Forus.

Under oppsyn av en representant fra Statoils juridiske avdeling fikk vi her bla oss gjennom de drøyt 93.000 navnene i et ikke-søkbart, men alfabetisert dokument i HTML-format. På denne måten kunne vi sjekke Statoil-eierne opp mot de ansatte i forvaltningen. Vi fikk verken ha med egne pc-er eller ta bilder under gjennomgangen av aksjeboken. Vi noterte derfor adresser og antall aksjer for navn som ved første gjennomgang kunne se ut til å sammenfalle.

Etter å ha gått gjennom Statoil-listene satt vi igjen med et betydelig antall navn som sammenfalt med navn på ansatte i OD og Ptil. Dette var gjennombruddet vi trengte for å få bekreftet at den opprinnelige hypotesen vår stemte! Vi skjønnte at dette kunne bli en stor sak, og nå var grunnlaget lagt for å jobbe videre med prosjektet.

2.3 Funnene samles og kvalitetssikres

Alle «mistenkelige» funn, både fra den manuelle gjennomgangen av Statoil-boka og de elektroniske søkene i de andre selskapenes aksjebøker, ble registrert i et googledokument. Her skrev vi ned navn, adresser og antall aksjer for navn som fantes både i aksjebøker og ansattlister.

Deretter startet jobben med å vaske listene. Sammenfallende navn var ikke nok. Vi gikk derfor gjennom adresser der disse var tilgjengelige i ansattlistene. I tillegg gjorde vi andre søk, blant annet i skattelistene, for å kvalitetssjekke funn.

Til slutt sto vi igjen med 35 navn på ansatte i to forvaltningsorganer (OD og Ptil), som vi mente å finne igjen i aksjebøkene, først og fremst Statoils.

I avdelingene vi undersøkte i Olje- og energidepartementet og Miljødirektoratet, fikk vi ingen treff på ansatte med oljeaksjer.

2.4 Ansattes tilknytning til oljeselskapene

Parallelt gjorde vi også andre undersøkelser knyttet til navnene på listen, blant annet for å kunne finne ut hvorvidt ansatte i forvaltningen arbeidet direkte opp mot selskapene de eide aksjer i. Det var et poeng for oss å vise at de aktuelle navnene ikke bare eide aksjer i selskapene, men også spilte en aktiv rolle i kontroll og forvaltning av de samme selskapene.

Slik informasjon fant vi blant annet i tilsynsrapporter, andre rapporter og brev.

Ptils tilsynsrapporter blir som hovedregel lagt åpent ut på nettet. Ved hjelp av nettsøk forsøkte vi derfor å finne slike rapporter der personer på vår liste var involvert i tilsyn med selskap de eide aksjer i.

På samme måte fant vi ulike rapporter og utredninger der personer på vår liste var hovedforfatter eller medvirkende. Disse handlet blant annet om ressursgrunnlag i omstridte Lofoten og Vesterålen, seismikkanklager mot oljeselskaper og forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak.

Vi søkte også innsyn i en rekke dokumenter gjennom offentlig postjournal. Slik fant vi blant annet ut at en OD-ansatt med aksjer i Statoil på vegne av OD sto for kommunikasjon med Statoil i forbindelse med en høringsuttalelse knyttet til Johan Sverdrup-feltet.

Undersøkelsene avdekket blant annet dette:

- **OD-ansatt med Statoil-aksjer for 440.000 kroner:** Mottok på vegne av OD Statoils Plan for utbygging og drift (PUD) for Johan Sverdrup-feltet, et av tidenes største prosjekter på norsk sokkel.
- **Ptil-ansatt med Statoil-aksjer for 503.000 kroner:** Saksbehandler i godkjenning av leteboring på Martin Linge-feltet, der Statoil eier 19 prosent og skal investere for flere milliarder kroner.
- **OD-ansatt med Statoil-aksjer for 94.000 kroner:** Medforfatter av rapport om det økonomiske potensialet ved oljevirksomhet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja — områder Statoil har understreket viktigheten av å åpne for petroleumsvirksomhet.
- **Ptil-ansatt med Statoil-aksjer for 440.000 kroner:** Deltaker i flere tilsyn som har involvert Statoil, både som operatør og partner.
- **OD-ansatt med Statoil-aksjer for 77.000 kroner:** Hadde i to år koordinert Tildelinger i forhåndsdefinerte områder (TFO), der oljeselskapene søker og får tildelt blokker i konkurranse med hverandre.
- **Ptil-ansatt med Statoil-aksjer for 101.000 kroner:** Oppgaveleder for tilsyn på Martin Linge-utbyggingen og deltaker i granskingsgruppe på Oseberg-feltet, der Statoil er operatør.

2.5 Telefonrunden

De 35 navnene måtte imidlertid kvalitetssikres ytterligere. Vi besluttet derfor å kontakte samtlige personer på vår liste for å kunne bekrefte eller avkrefte at de faktisk eide oljeaksjer.

Ringerunden avdekket seks åpenbare feiltreff, aksjeeiere som hadde navnebrødre/-søstre i OD eller Ptil. Dermed sto vi igjen med 29 navn, og 26 av disse bekreftet selv at de eide aksjer i oljeselskapene.

Av de tre navnene som var igjen på listen, fikk vi etter hvert kontakt med to. Disse nektet imidlertid å bekrefte at de eide aksjer. Personene hadde relativt unike navn, og vi var ganske overbevist om at også disse hørte hjemme i vår oversikt. Likevel valgte vi å ta dem ut, ettersom vi ikke kunne være 100 prosent sikre på at det stemte.

Den endelige oversikten besto dermed av 26 navn, 10 Ptil-ansatte og 16 OD-ansatte. Da vi etter hvert tok kontakt med Ptil, bekreftet ledelsen at vårt tall stemte overens med deres egen liste. OD hadde ingen slik oversikt.

2.6 Offentlig postjournal

Gjennom hele arbeidet har vi aktivt brukt de offentlige postlistene for å få ut relevant informasjon. Dette var som nevnt blant annet sentralt da vi kartla hvilken relasjon aksjeeierne hadde til oljeselskapene i sitt daglige virke.

Postlistene ble også brukt i etterkant av at de første sakene var publisert, for å kontrollere om det skjedde ting i kulissene som de ulike organene ikke gikk ut med på eget initiativ. Vi overvåket systematisk de forvaltningsorganer og departementer som var involvert i saken.

Slik fant vi blant annet ut at OD få dager etter at saken vår ble publisert, tok kontakt med flere av landets største advokatkontorer for å få hjelp i forbindelse med at flere ansatte ønsket å selge aksjer. Direktoratet fryktet nemlig at aksjesalget kunne komme i konflikt med innsidebestemmelsene på grunn av informasjon de ansatte satt på, og søkte derfor juridisk bistand.

2.7 Lærdom og overføring

Vi mener andre journalister kan utvikle en rekke interessante saker innen ulike deler av næringsliv, politikk og forvaltning ved å bruke samme metodikk som vi har benyttet i dette prosjektet.

I kjølvannet av våre avsløringer har også flere andre medier hatt saker som dreier seg om problematikk knyttet til aksjeeierskap og interessekonflikter. Blant andre publiserte Dagbladet flere slike saker fra forvaltning og politikk, som vi vet var delvis inspirert av vårt prosjekt og framgangsmåte.

Etter at vårt prosjekt ble gjennomført, har det dessuten blitt enda enklere å få tilgang til aksjonæropplysninger. Det kommer av at Skatteetaten har akseptert å gi innsyn i sitt aksjonærregister. Norsk Redaktørforening har gjort hele registeret tilgjengelig på sine nettsider. Det må imidlertid understrekes at opplysningene i dette registeret står oppført slik de var ved årsskiftet, og endringer som har skjedd etter dette er derfor ikke inkludert. For oppdaterte opplysninger må man altså fortsatt søke i det enkelte selskapets aksjebok.

3. Organisering av arbeidet

Vi jobber i små nettredaksjoner med høyt leveringspress, der hverdagen for det meste består av løpende nyhetsdekning. Det er derfor i mindre grad anledning til å sette av mye tid til graving og større prosjekter. Derfor måtte saken om oljeaksjene i første rekke gjøres ved siden av annet arbeid.

Da ideen ble konkret og vi fant ut hvordan vi ønsket å finne svar på spørsmålene vi hadde, fikk vi likevel frigjort noen dager til å gjennomføre prosjektet. Det gjaldt spesielt gjennomgangen av Statoils aksjebok, som uten tvil var den mest tidkrevende enkeltdelen av arbeidet. To journalister brukte om lag tre dager på å gå gjennom listen over Statoils eiere. Vi var også flere ganger tilbake på Forus i etterkant for å sjekke nye momenter og spørsmål som dukket opp.

Også i de siste dagene før publisering brukte vi all tid på denne saken.

4. Presentasjon og publisering

For å få størst mulig gjennomslagskraft valgte vi å bruke våre tilgjengelige publiseringsflater så bredt som mulig.

4.1 Digitalt og papir

Alle sakene ble publisert på nettstedene Sysla.no og Offshore.no, som til sammen har rundt 60.000 unike brukere daglig. De aller fleste sakene ble også frontet gjennom Stavanger Aftenblad og Bergens Tidens nettaviser.

I tillegg ble de innledende artiklene slått stort opp i Aftenbladet og BTs papiraviser. Saken var hovedoppslag i begge avisene den dagen avsløringene først ble publisert. Begge avisene fulgte videre opp med kritiske lederartikler i dagene som fulgte. Også utover året ble en rekke oppfølgings saker publisert i de to papiravisene etter hvert som saken utviklet seg.

Da det etter hvert dukket opp en rekke nye momenter i saken, laget vi også en digital tidslinje, der vi plottet inn artiklene i kronologisk rekkefølge. Med dette grepet ønsket vi å gjøre det enklere for leserne å følge sakens utvikling.

4.2 Sosiale medier

Vi benyttet oss også i betydelig grad av sosiale medier som Facebook, LinkedIn og Twitter for å skape ytterligere oppmerksomhet rundt avsløringene. Vår erfaring er også at sosiale medier senker terskelen for at leserne kommer med tilbakemeldinger og innspill.

Det oppsto dessuten en debatt på Twitter om saken, blant annet mellom oljepolitikere, der spesielt opposisjonspartiene uttrykte seg kritisk om det de mente var en ukultur i forvaltningen.

5. Reaksjoner og kildevalg

Selv om funnene vi hadde gjort talte for seg selv, ønsket vi ekspertuttalelser som kunne understreke hvorfor det var problematisk at ansatte i forvaltningen eide aksjer. Vi kontaktet derfor en rekke kilder som på ulike måter hadde bakgrunn for å kunne si noe om saken. Noen av kildene ble sitert på trykk, mens andre ble brukt som bakgrunnsinformasjon. På bakgrunn av det disse fortalte, skjønnte vi at saken nå ville stå enda sterkere.

Allerede den dagen avsløringene først ble publisert, uttalte Eivind Smith, professor i offentlig rett ved Universitet i Oslo, at regelverket burde vært strengere. Smith mente at faren for korrupsjon og behovet for tillit til det offentlige styringssystemet var særlig stort i en bransje med så store verdier involvert.

Oljehistoriker Helge Ryggvik ved UiO mente det var problematisk at de som har ansvar for regulering og forvaltning, eier aksjer i selskaper som påvirkes av beslutningene. Han betegnet dette som en umulig dobbeltrolle.

Også fra politisk hold var reaksjonene sterke fra første stund. Etter at saken var publisert, kontaktet vi en rekke stortingspolitikere, både i opposisjon og posisjon. Flere uttalte at det var uholdbart at de ansatte i OD og Ptil eide aksjer i oljeselskaper. Terje Aasland (Ap), nestleder i Stortingets energi- og miljøkomité, stilte etter få dager skriftlig spørsmål til olje- og energiminister Tord Lien (Frp), der han ba om en redegjørelse rundt hva ministeren ville gjøre med saken. Et par uker etter første publisering kom fem av opposisjonspartiene med en felles uttalelse der de ba Lien rydde opp.

Vi ønsket også å finne ut hvilke retningslinjer forvaltningsorganer som kan sammenlignes med OD og Ptil, hadde for ansatte når det gjaldt eierskap i børsnoterte selskaper. Vi fant ut at Finanstilsynet og Nkom (tidligere Post- og teletilsynet), hadde langt strengere regelverk. Her var det ikke mulig for de ansatte å eie aksjer i selskaper organene hadde forvaltningsansvar for. Disse funnene publiserte vi dagen etter de første avsløringene.

Utover våren, sommeren og høsten var det viktig å opprettholde trykk på saken. Saksbehandlingen i departementene og forvaltningsorganene tok lang tid, og vi tok derfor med jevne mellomrom kontakt med dem. Det var viktig å vise at vi fortsatt jobbet med saken. Vi brukte i denne perioden fortsatt opposisjonspolitikere aktivt og lot dem kommentere sakens utvikling.

6. Konsekvenser

Saken fikk stor nasjonal oppmerksomhet og ble referert i alle større medier. Avsløringene fikk etter hvert direkte konsekvenser og førte til at regelverk og praksis ble endret.

5.1 Ptil

De ti Ptil-ansatte som eide aksjer i oljeselskaper, gjorde det mot ledelsens anbefaling. Det var likevel ikke etablert forbud mot slikt eierskap, blant annet fordi ledelsen fryktet det ville gjøre det vanskeligere å rekruttere kvalifisert personell. Om lag et år før våre avsløringer

Petroleumstilsynets kontor i Stavanger. Foto: Erlend Frajford

Departementet krever at Ptil-ansatte selger oljeaksjene sine

Petroleumstilsynet søkte om unntak fra regelverket for å la ansatte fortsette å eie oljeaksjer. Forespørselen ble blankt avvist.

OLJE OG ENERGI 12.10.2015 06:13 Av Ola Myrset, Glenn Stangeland, Erlend Frajford

I vår avslørte Sysla og Offshore.no at minst 26 ansatte i Oljedirektoratet (OD) og Petroleumstilsynet (Ptil) eide Statoil-aksjer for flere millioner kroner.

hadde Ptil etablert et register over hvilke ansatte som eide aksjer.

Det ble likevel raskt klart at tilsynets praksis var i strid med instruksen fra Arbeids- og sosialdepartementet. Denne sier at ansatte ikke kan ha eierinteresser i virksomheter som er underlagt Ptils tilsyn, med mindre det er gitt eksplisitt unntak fra reglene. Tilsynet måtte derfor forklare praksisen på et etatstyringsmøte noen dager etterpå.

To måneder senere ble det klart at Ptil endret praksis for ansatte med oljeaksjer etter trykk fra departementet. De ansatte ville framover ikke ha

mulighet til å eie slike aksjer. Likevel ble det søkt unntak fra bestemmelsen for åtte ansatte.

På høsten kom det fram at departementet avsto søknaden for seks av åtte medarbeidere. Departementet gjorde det helt tydelig at ansatte som har tilsynsansvar og kontakt med selskapene, ikke skal eie oljeaksjer. De ansatte fikk seks måneder på seg til å kvitte seg med aksjene. To medarbeidere med utelukkende administrative oppgaver fikk beholde aksjepostene sine.

5.2 OD

Oljedirektoratet hadde ikke noe register over hvilke ansatte som eide aksjer i oljeselskaper. Hovedregelen var også at ansatte hadde lov til å eie slike aksjer. Ledelsen begrunnet det med at den ikke ønsket å gripe for langt inn i de ansattes privatøkonomi.

På bakgrunn av avsløringene ble det i et møte mellom OD og Olje- og energidepartementet likevel bestemt at direktoratet skulle gå gjennom retningslinjene og vurderer endringer.

I oktober ble det så klart at OD hadde konkludert

Foto: Scenoptik

OD forbyr ansatte å eie aksjer i oljeselskap

Oljedirektøren endrer reglene, og forbyr nå ansatte i Oljedirektoratet å eie og handle med aksjer i selskap som er rettighetshavere på norsk sokkel.

OLJE OG ENERGI 21.10.2015 08:50 Av Ola Myrset, Erlend Frajford, Glenn Stangeland

Medarbeidere bør heller ikke eie eller handle med aksjer i olje- og gasselskap som potensielt kan bli rettighetshavere på norsk sokkel, totalleverandører til utbygginger på norsk sokkel og seismikk- eller riggselskaper, heter det i en melding fra Oljedirektoratet.

med å gjennomføre en fullstendig omlegging av regelverket. Det ble besluttet at de ansatte skulle forbys å eie aksjer i oljeselskaper og andre selskaper med interesser på sokkelen.

5.3 Alle statsansatte

I januar 2016 ble det også kjent at Kommunal- og moderniseringsdepartementet vurderer å innføre felles retningslinjer for hvorvidt statsansatte kan eie og handle med verdipapirer. Konklusjonen kommer senere i vår.

7. Liste over publiserte saker

(I vedlegget finnes alle artiklene i rent tekstformat dersom lenkene ikke lar seg åpne)

- 1) 11. mars 2015: [Kontrollerer oljebransjen, eier Statoil-aksjer for millioner](#)
- 2) 11. mars: [Eier oljeaksjer mot ledelsens anbefaling](#)
- 3) 12. mars: [Andre tilsyn: - Ingen ansatte får eie aksjer](#)
- 4) 12. mars: [Oppfordrer til å legge aksjene åpent frem](#)
- 5) 12. mars: [- Statsrådene må rydde opp](#)
- 6) 13. mars: [Departementet forbyr oljeaksjer](#)
- 7) 13. mars: [Petoro-toppene har Statoil-aksjer](#)
- 8) 13. mars: [Kvitt dere med aksjene](#) (lederartikkel i Stavanger Aftenblad)
- 9) 15. mars: [Uavhengighet først](#) (lederartikkel i Bergens Tidende)
- 10) 16. mars: [Vil ikke si om instruksen er brutt](#)
- 11) 18. mars: [Statråden må svare Ap om oljeaksjer](#)
- 12) 27. mars: [OD utelukker ikke at aksjereglene kan endres](#)
- 13) 2. april: [Fem partier vil nekte oljebyråkrater å eie oljeaksjer](#)
- 14) 22. april: [OD ba advokater om hjelp for å selge oljeaksjer](#)
- 15) 12. mai: [Ptil endrer praksis for ansatte med oljeaksjer](#)
- 16) 12. oktober: [Departementet krever at Ptil-ansatte selger oljeaksjene sine](#)
- 17) 13. oktober: [Ap: - Departementet bruker fantastisk lang tid](#)
- 18) 21. oktober: [OD forbyr ansatte å eie aksjer i oljeselskap](#)
- 19) 8. januar 2016: [Vurderer strengere aksjeregler for alle statsansatte](#)